

Miljöpåståenden för textilier på den Nordiska marknaden

Miljöpåståenden för textilier på den Nordiska marknaden

David Althoff Palm, Eva Himmelstrup Dahl, Therese Holmgren, Sanna Moliis, Marianne Bigum and David McKinnon

Miljöpåståenden för textilier på den Nordiska marknaden

David Althoff Palm, Eva Himmelstrup Dahl, Therese Holmgren, Sanna Moliis, Marianne Bigum and David McKinnon

ISBN 978-92-893-6010-4 (PRINT)
ISBN 978-92-893-6011-1 (PDF)
ISBN 978-92-893-6012-8 (EPUB)
<http://dx.doi.org/10.6027/TN2019-506>

TemaNord 2019:506
ISSN 0908-6692

Standard: PDF/UA-1
ISO 14289-1

© Nordisk ministerråd 2019
Cover photo: Unsplash.com

Disclaimer

This publication was funded by the Nordic Council of Ministers. However, the content does not necessarily reflect the Nordic Council of Ministers' views, opinions, attitudes or recommendations.

Rights and permissions

This work is made available under the Creative Commons Attribution 4.0 International license (CC BY 4.0)
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>.

Translations: If you translate this work, please include the following disclaimer: *This translation was not produced by the Nordic Council of Ministers and should not be construed as official. The Nordic Council of Ministers cannot be held responsible for the translation or any errors in it.*

Adaptations: If you adapt this work, please include the following disclaimer along with the attribution: *This is an adaptation of an original work by the Nordic Council of Ministers. Responsibility for the views and opinions expressed in the adaptation rests solely with its author(s). The views and opinions in this adaptation have not been approved by the Nordic Council of Ministers.*

Third-party content: The Nordic Council of Ministers does not necessarily own every single part of this work. The Nordic Council of Ministers cannot, therefore, guarantee that the reuse of third-party content does not infringe the copyright of the third party. If you wish to reuse any third-party content, you bear the risks associated with any such rights violations. You are responsible for determining whether there is a need to obtain permission for the use of third-party content, and if so, for obtaining the relevant permission from the copyright holder. Examples of third-party content may include, but are not limited to, tables, figures or images.

Photo rights (further permission required for reuse):

Any queries regarding rights and licences should be addressed to:

Nordic Council of Ministers/Publication Unit
Ved Stranden 18
DK-1061 Copenhagen K
Denmark
Phone +45 3396 0200
pub@norden.org

Nordic co-operation

Nordic co-operation is one of the world's most extensive forms of regional collaboration, involving Denmark, Finland, Iceland, Norway, Sweden, and the Faroe Islands, Greenland and Åland.

Nordic co-operation has firm traditions in politics, economics and culture and plays an important role in European and international forums. The Nordic community strives for a strong Nordic Region in a strong Europe.

Nordic co-operation promotes regional interests and values in a global world. The values shared by the Nordic countries help make the region one of the most innovative and competitive in the world.

The Nordic Council of Ministers

Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Copenhagen K, Denmark
Tel.: +45 3396 0200
www.norden.org

Download Nordic publications at www.norden.org/nordpub

Innehåll

Förord	7
Sammanfattning	9
Ordlista och definitioner	11
1. Introduktion	13
2. Kartläggning.....	15
3. Kartläggningens nyckeltal	17
4. Märkningar av kläder och hemtextil	19
4.1 Branschens svårigheter med märkning	19
4.2 Bra aktiviteter som blir sämre märkningar	20
4.3 Märkningens roll för en minskad miljöbelastning	20
4.4 Ger märkningar en minskad miljöpåverkan?	21
4.5 Behov av ytterligare studier.....	22
5. Märkningar och certifieringar.....	25
5.1 Miljömärkningar (typ 1).....	26
5.2 Branschstandarder med krav på tredjepartscertifiering/-verifiering	27
5.3 Företagens egna miljöuttalanden (typ 2) utan krav på tredjepartscertifiering/-verifiering	32
5.4 Miljövarudeklarationer (typ 3)	43
Summary in English	45

Förord

Alla olika steg i den textila värdekedjan påverkar miljön på ett eller annat sätt. Detta är ett problem som uppmärksammas mer och mer idag på samma gång som vår konsumtion av textilier ökar både i form av kläder och hemtextilier.

Textilbranschen är medveten om denna negativa miljöpåverkan och vill på olika sätt vägleda konsumenten till bättre val. Även organisationer och andra intressenter vill informera och ge konsumenter verktyg för att vid sina kläd- och textila inköp välja det som påverkar miljön mindre.

I denna goda vilja från olika håll kan det bli rörigt för konsumenten med tanke på alla olika informations- och kommunikationsverktyg som märkningar, miljöpåståenden, associationer/argument med mera som konsumenten möter i kläd- och textil sammanhang. Det är också svårt för konsumenten att avgöra transparens, effekt och trovärdighet av det den möts av och risken är att det man trodde var ett medvetet val kanske inte ger den effekt med mera som utlovats.

Arbetsgruppen Hållbar konsumtion och produktion (HKP) inom *Nordiska ministerrådet för miljö och klimat* har initierat detta projekt med avsikten att scanna av den nordiska textilmarknaden med fokus på de märkningar, miljöpåståenden med mera som konsumenten möter. Genom att strukturera och ge kort information om de märkningar och miljöpåståenden som hittas får vi ett underlag som kan användas för vidare studier och analys. Resultatet är framförallt tänkt att användas av miljö- och konsumentorganisationer och myndigheter på olika nivåer i de nordiska länderna i syfte att hjälpa konsumenten till medvetna val och att inte bli vilseledd.

Eventuella åsikter, värderingar och slutsatser som kan uppfattas i rapporten är konsultens egna. Arbetsgruppen HKP ser struktureringen som en objektiv framställning av funna märkningar och miljöpåståenden och anser att vidare och djupare studier behövs för att analysera och värdera varje märke/påståendes positiva, negativa eller "ingen påverkan alls" effekt samt om de kan vara vilseledande eller till en hjälp för konsumenten som vill göra medvetna val.

Katarina Järverup Frisk

Ordförande, Nordiska HKP gruppen

Handläggare Hållbarhetsenheten, Naturvårdsverket, Karlstad

Sammanfattning

Denna rapport kartlägger en stor mängd av de miljömärkningar och miljöuttalanden som används framförallt på hemtextil och kläder på den Nordiska marknaden. Syftet med studien har varit att samla ett kunskapsunderlag kring vilka miljömärkningar och miljöuttalanden som används på textil i Norden; hur de används och hur de kan bidra till en minskad miljöbelastning. Målet har varit att skapa en strukturerad och tydlig inventering av tillgängliga märkningar som grund för vidare studier och arbete inom nationella konsumentorganisationer som kan vara myndigheter eller frivilligorganisationer.

Kartläggningen har inkluderat 56 märkningar och miljöuttalanden.

En märkning kan beröra en enskild miljöaspekt eller var övergripande för en hel produktionskedja med aspekter inom kemikalier, energianvändning, produktionsutsläpp, utsläpp vid användning med flera. Det är därför inte möjligt att baserat på denna studie avgöra vilken märkning som ställer högst krav på en produkt. En märkning visar på en specifik miljöpåverkan eller flera miljöpåverkansområden där produkten har en bättre prestanda än motsvarande standardprodukt på marknaden.

Ordlista och definitioner

BCI	Better Cotton Initiative (Better Cotton)
OCS	Organic Cotton Standard
RCS	Recycled Claims Standard
GRS	Global Recycle Standard
GOTS	Global Organic Textile Standard
CmiA	Cotton made in Africa
JRC	Joint Research Centre
Märkning	Samlingsord för miljömärkning, miljöuttalanden och miljödeklarationer
Miljömärkning	Tredjepartsgranskad märkning enligt ISO 14024
Vedertagen Branschstandard	Tredjepartsgranskad märkning
Miljöuttalanden	Företagens egna miljöuttalanden

1. Introduktion

Denna rapport kartlägger en stor mängd av de miljömärkningar, certifieringar och miljöuttalanden som används på kläder och hemtextil på den Nordiska marknaden. Studien har genomförts av Ramboll under 2018 på uppdrag av arbetsgruppen Hållbar Konsumtion och Produktion under Nordiska Ministerrådet.

Syftet med studien har varit att samla ett kunskapsunderlag kring vilka miljömärkningar och miljöuttalanden som används på textil i Norden; hur de används och hur de kan användas för att bidra till en minskad miljöbelastning. Målet har varit att skapa en strukturerad och tydlig inventering av tillgängliga märkningar som grund för vidare studier och arbete inom nationella konsumentorganisationer som kan vara myndigheter eller frivilligorganisationer.

Av bildrättighets skäl kan tyvärr inte studerade märkningars logotyper visas i denna rapport. Även om författarna har gjort sitt yttersta för att inga felaktigheter ska förekomma i rapporten går det aldrig att utesluta.

2. Kartläggning

Kartläggningen av märkningar har skett huvudsakligen genom webbsökningar, butiksbesök och kontakter med branschorganisationer och experter i Sverige, Norge, Finland och Danmark. Inga intervjuer har skett med enskilda företag annat än med butikspersonal som getts möjlighet att förklara märkningar eller dela ut material. Samtliga kontakter och sökningar har genomförts under perioden juni–november 2018 och baseras på den information som fanns tillgänglig under denna tidsperiod.

Information om märkningar i butik har identifierats genom att studera

- själva märkningen
- eventuellt uppsatta skyltar i butiken
- eventuella broschyrer i butiken
- butikspersonalens svar på direkta frågor
- om hänvisning till webbsida gjorts, även på webbsida.

Information om märkningar i nätbutiker har identifierats genom att studera

- information i direkt anslutning till märkningen
- information på separat sida om miljö, hållbarhet eller liknande
- genomsökning av sajt genom extern sökmotor för nyckelord
- för externa märkningar, genom märkningarnas respektive webbsidor.

Märkningarna är uppdelade på fyra typer:

1. "Miljömärkningar" inkluderar märkningar som definieras i ISO14024 (typ 1 – program för miljömärkning).
2. "Vedertagna branschstandarder" som ställer krav på tredjepartscertifiering/-verifiering.
3. "Miljöuttalanden" inkluderar ISO14021 (typ 2 – Egna miljöuttalanden) som ofta är enskilda företags egna märkningar.
4. Miljödeklarationer inkluderar ISO14025 (typ 3 – miljödeklarationer) som ofta benämns EPD-system.

3. Kartläggningens nyckeltal

Kartläggningen har inkluderat 56 märkningar där en stor andel är företagens egna miljöuttalanden, typ 2. De mest kända märkningarna är däremot av typ 1 och tillhör ett fristående miljömärkningsprogram eller är vedertagna branschstandarder där tredjepartscertifiering/-verifiering krävs. Endast en producent av textilplagg har identifierats där en typ 3 deklARATION finns för tre plagg. Ytterligare 13 märkningar har initialt analyserats men inte inkluderats i kartläggningen då de inte används på den Nordiska marknaden, inte är färdigutvecklade eller endast berör andra krav än miljö. Trots att ett stort antal märkningar har identifierats är det endast en mindre del av kläder och hemtextil som säljs med någon form av märkning.

Det är ovanligt med nationella märkningar och endast 7 märkningar (ca 13 %) av märkningarna är fokuserade till ett enskilt land. Däremot är 19 märkningar (34 %) främst kopplade till ett eller flera Nordiska länder.

4. Märkningar av kläder och hemtextil

En samlad bild över användandet av de märkningar som identifierats och intervjuer med branschorganisationer¹ ger en bild av att märkning är vanligast på hemtextil och basplagg där produkterna har längre produktcykler. Den märkning som hittats på flest produkter är också STANDARD 100 by OEKO-TEX som är frekvent använd på hemtextil. Märkningar används också mer frekvent av företag som valt miljö som nischmarknad, vilket ofta är mindre företag ur ett globalt hänseende. För dessa företag är GOTS och BlueSign vanliga märkningar och båda dessa uppfattas som växande. För volymhandeln används främst Better Cotton Initiative som märkning. Den Nordiska märkningen Svanen har ett relativt litet genomslag på textil, framförallt jämfört med andra produktgrupper. Totalt sett bedöms det vara en liten andel textil, och då framförallt kläder, som har en märkning för miljöaspekter vilket överensstämmer väl med EUs tidigare större studie på miljöpåståenden.²

4.1 Branschens svårigheter med märkning

Det är tydligt att en stor del av branschen har svårt att skilja på olika typer av märkningar. Det är en mycket stor mängd miljöuttalanden som är vaga och utan mer information tillgänglig än *ECO*, *Organic Cotton*, *Hållbart*, *Responsible* och motsvarande. Det är heller inte ovanligt att ett plagg märks med till exempel ekologisk när endast en mindre andel har ekologiskt ursprung. Det är även vanligt att uttrycken förstärks av gröna färger och butikstags i rå kartong för att ge ett miljömässigt hållbart intryck utan egentlig substans. För kläder i snabba modecykler är det tydligt svårt att både hinna med och ekonomiskt kunna räkna hem en typ 1 märkning eller en krävande branschstandard och i en vilja att ändå möta målgruppen som letar efter ett miljömässigt bättre alternativ blir skrivningarna övergripande och vaga.

Som en motstående rörelse finns det inom vissa företag starka drivkrafter att skapa en miljömässigt bättre produktion och slutprodukt. Här är problemet istället att de tredjepartscertifierade märkningar som finns inte täcker hela produktlivscykeln eller inte matchar de frågeställningar som är relevanta för just deras produktion. I dessa fall beskrivs ofta företagets miljöarbete snarare än enskilda märkningar då det hade blivit allt för kostsamt att kombinera flera märkningar på samma plagg, framförallt i relation till

¹ Finnish Textile & Fashion, Svensk Handel Stil, TEKO, Svensk Miljömärkning AB, Dansk Mode & Tekstil.

² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/study_on_environmental_claims_for_non_food_products_2014_en.pdf

kundens betalningsvilja. Flera intervjuade har även nämnt att djungeln av märkningar gör att mervärdet i försäljningsledet sjunker då det är svårt för konsumenten att urskilja seriösa och svåruppnådda märkningar.

4.2 Bra aktiviteter som blir sämre märkningar

Det finns ett flertal initiativ och märkningar som har en potentiellt viktig funktion att fylla som aktiviteter för att få textilbranschen mer hållbar, men som inte lämpar sig särskilt väl som märkningar eller miljöargument för enskilda produkter. Det mest framstående exemplet är Better Cotton Initiative (BCI) som förenklat är en metod för miljöledning i bomullsproduktion. Det har genom sitt stora genomslag en stor potential att påverka en större del av bomullsproduktionen men ger i många fall en tveksam information till konsumenterna. BCI ställer generellt inte strikta krav utan utgår från att enskilda företag ska arbeta mot en mer hållbar produktion av bomull. Det innebär att bomull inom BCI kan vara bättre än konventionell bomull, men skillnaden kan för enskilda producenter vara högst marginell.

BCI använder även ett system med massbalans, vilket innebär att produkten som har märkningen inte behöver ha någon fysisk koppling till BCI annat än att säljaren av plagget garanterat motsvarande produktion av BCI-bomull. Detta framgår, trots välformulerade obligatoriska texter för märkningen, inte särskilt tydligt för konsumenten som vill välja en fiber med minskad risk för rester av farliga pesticider eller liknande.

Det är även mycket vanligt att företagen i varierande grad likställer certifierad ekologisk bomull och BCI som hållbart inköpt bomull, trots att kraven för dessa skiljer sig markant åt. Det får i sin tur följderna att vissa bolag har minskat sin användning av ekologisk bomull till fördel för BCI på senare år och därmed försämrat sin miljöprestanda. Cotton Made in Africa används ibland på liknande sätt och har liknande miljökrav som BCI, men är primärt fokuserat på socialt ansvarstagande.

Bluesign har en liknande form av inkrementell förbättring och inriktningskrav snarare än strikta gränser.

Cradle to Cradle Certification har däremot tydliga kravnivåer och en tydlighet hur ett företag succesivt kan förbättra en produkts prestanda. Detta samtidigt som märkningen bygger på inkrementell förbättring.

4.3 Märkningens roll för en minskad miljöbelastning

En miljömärkning eller ett miljöuttalande kan beröra en enskild miljöaspekt eller vara övergripande för en hel produktionskedja med aspekter inom kemikalier, energianvändning, produktionsutsläpp, utsläpp vid användning med flera. Det är därför inte möjligt att baserat på denna studie avgöra vilken märkning som ställer högst krav på en produkt. En korrekt märkning visar på en specifik miljöpåverkan eller flera miljöpåverkansområden där produkten har en bättre prestanda än motsvarande standardprodukt på marknaden. De flesta märkningar gör det därmed bara möjligt att

visa på att till exempel en ekologiskt odlad bomullsprodukt är miljömässigt bättre än en annan motsvarande bomullsprodukt och detta behöver inte nödvändigtvis betyda att den är bättre än en produkt tillverkad av återvunnen polyester.

Märkningar ska vara tillräckligt transparenta och presenterade på ett sätt som gör det enkelt för konsumenten att se om de endast berör en miljöaspekt eller om de täcker ett bredare spektrum av miljöaspekter. De mer heltäckande märkningarna gör en avvägning mellan olika områden och ställer krav för att säkerställa en bättre prestanda över samtliga områden de täcker in, men det kommer alltid finnas olika syn på vilka frågor som bör ges högsta fokus. Det är mycket svårt att prioritera mellan en lokalt förorenad flod där ett begränsat antal människor får en stor livspåverkan och ett koldioxidutsläpp som påverkar globalt men över lång tid och i kombination med andras utsläpp. För märkningar som enbart berör en del av produktens livscykel finns alltid en risk att miljöpåverkan flyttas utanför märkningens systemgräns vilket innebär att miljöpåverkan inte minskar totalt sett. Studien har inte sett några indikationer på märkningar där det är enkelt att flytta miljöpåverkan utanför systemgränsen, men mer detaljerade studier på enskilda märkningar kan bättre identifiera dessa risker.

Tredjepartscertifierade märkningar har en viktig roll att spela då det finns oberoende aktörer som granskar de som använder märkningen vilket ger en trovärdighet som är svårt att uppnå på annat sätt. Dessa märkningar ger också en viss tyngd att de miljöfrågor som inkluderas är relevanta och aktuella. Tredjepartscertifierade märkningar har i normalfallet även tydliga regler för exakt hur märkningar får och ska användas för att inte vilseleda konsumenten.

Den största miljönyttan fås i regel då textil kan användas längre antingen av samma person eller genom second hand eller mindre reparationer. Detta är historiskt inte ett område som miljömärkningar inkluderar men krav har börjat ställas på en lägsta nivå på kvalitet gällande krympning, färg, deformation med mera. Det har också kommit märkningar för rent återbruk där ett second hand plagg kan märkas med relativt få övriga krav än att någon ska ha använt plagget tidigare. Samtidigt kommer inte textil hålla i all evighet och då kan övriga miljömärkningar hjälpa konsumenten att välja det nyproducerade plagget med minsta möjliga miljöpåverkan.

4.4 Ger märkningar en minskad miljöpåverkan?

Huruvida märkningar i stort ger en minskad miljöpåverkan är mycket svårt att ge ett tillförlitligt svar på då det varierar mellan olika märkningar, branscher och även över tid. Miljöpåverkan är även ett brett begrepp som inte bara inkluderar klimat utan även vatten, kemikalier och där effekter kan vara lokala, regionala, globala och även vara reversibla eller irreversibla.

Märkningar i oberoende miljömärkningsprogram, typ 1, samt hårt kravställande branschstandarder ställer i huvudsak krav på kemikalieanvändning och utsläpp i någon del av produkternas livscykel och i vissa fall övergripande över hela livscykeln med ett brett spektrum av miljöaspekter. Dessa får anses bidra till en minskad övergripande miljöpåverkan samtidigt som de behöver ha en balans mellan heltäckande krav och

möjligheten att nå fler produkter för att nå en meningsfull andel av textilmarknaden. För hemtextil verkar detta fungera överlag bra och vissa märkningar har fått större genomslag. För kläder är det tydligt att endast ett fåtal märkningar har något större genomslag och sannolikt krävs det en i grunden ändrad modekonsumtion för att de med någorlunda heltäckande krav ska kunna få ett större genomslag. De snabba modecyklerna gör det svårt och kostsamt att miljömärka plaggen i förhållande till mervärdet i försäljningsledet. De företag som arbetar aktivt med typ 1 märkningarna är ofta globalt sett mindre företag som försöker diversifiera sig på marknaden genom märkningen.

För företagens och delvis branschens egna märkningar, typ 2, är det mer varierande resultat med enskilda märkningar som ger en positiv förenkling där de till exempel samlar flera olika märkningar beroende på vad som är mest intressant för den enskilda produkten. Samtidigt ger den stora mängden svaga eller odefinierade märkningar att konsumenten i stort får svårare att identifiera de produkter där tuffa krav faktiskt uppnåtts. Exemplet där BCI får ett större genomslag och därmed riskerar att minska andelen certifierad ekologisk bomull fås dessutom direkt motsatta effekter. Om dessa märkningar totalt sett har en positiv miljöeffekt är därmed mer osäkert.

En hel del miljöarbete sker även utanför märknings och certifieringssystemen där vissa företag genom stor transparens kring produktionskedjor istället för att nödvändigtvis miljömärka sina plagg skapar möjlighet för oberoende organisationer att granska deras miljöarbete.

Studien har identifierat ett fåtal märkningar där ett mindre fokus finns på långlivade plagg – både ur teknisk- och estetisk hållbarhet som i sig ofta medför en lägre total miljöpåverkan. Det finns här svårigheter att hitta bra universella mätmetoder för dessa faktorer. Exemplet GOTS³ har vissa krav kring teknisk hållbarhet, men har i studien varit svårt att avgöra vilken påverkan dessa krav i praktiken har. Det finns även exempel där man helt enkelt redovisar ett oberoende nötningstest på jeans för att indikera en längre teknisk livslängd utan att för den delen skapa en märkning.⁴

4.5 Behov av ytterligare studier

Denna kartläggning ger endast information om vilka märkningar som identifierats på den Nordiska marknaden för kläder och hemtextil. Att göra detaljerade granskningar kring hur väl enskilda märkningar uppfyller existerande lagstiftning för marknadsföring skulle ge ytterligare information kring hur branschen skulle kunna arbeta med förbättring och skapa tydligare märkningar.

³ GOTS Krav 5.0 .2.4.14.

⁴ <https://www.ossoami.com/se/test-barnjeans>

Det finns ett antal bra underlag för denna typ av utvärderingar som kan användas:

- Multi-stakeholder Dialogue on Environmental Claims – MDEC) som gjordes för att stödja implementering och hantering av direktiv 2005/29/EC⁵ ger som exempel en förenklad utvärderingsmetodik för transparens, miljöprestanda, presentation och dokumentation.
- EUs studie kring miljöuttalanden för icke-mat produkter⁶ ger också en mycket detaljerad metodik för utvärdering av enskilda märkningar och deras kontext.
- För en komplett juridisk bedömning av en enskild märkning behöver givetvis även praxis genom avgjorda rättsfall och tillsynsärenden beaktas.

⁵ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/unfair-treatment/unfair-treatment-policy-information_en

⁶ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/study_on_environmental_claims_for_non_food_products_2014_en.pdf

5. Märkningar och certifieringar

Varje individuell märkning återfinns här med grundläggande information, en beskrivning av huvudbudskap, omfattning, hänvisning till mer information samt en kommentar till dessa. Beskrivning av märkningens huvudbudskap är i möjligaste mån taget direkt från deras egen beskrivande text på webbsida eller i butik och är därför formulerat ur företagets perspektiv i kursiv text. Först återfinns märkningar av typ 1 följt av branschstandarder där samtliga märkningar kräver en tredjepartscertifiering, följt av typ 2 med företagets egna miljöuttalanden och sist typ 3 miljövarudeklarationer.

5.1 Miljömärkningar (typ 1)

Tabell 1: Miljömärkningar (typ 1)

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
1	Nordic Swan Ecolabel/Svanen	Nordiska Ministerrådet genom nationella sekretariat	Företag inom både kläder och hemtextil Över 400 märkta produkter	Norden	<i>Kraven för Svanenmärkta textilier täcker alla steg i produktionen, inklusive fiberframställning, spinning, vävning, bleking, infärgning och efterbehandling.</i> Märkningen gäller kläder och hemtextil och har ett livscykelperspektiv även om vissa krav endast gäller dokumentation. Märkningen finns både på tags på kläder och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: http://www.svanen.se/	Nordiska Svanen finns på ett stort antal produktgrupper och det är mycket lätt att hitta vilka krav som ställs på produkterna. Märkningen gäller framförallt innehåll och utsläpp av kemiska ämnen men även andra kriterier finns. Kraven är omfattande och dokumentationen visar på en tydlig miljönytta jämfört med en standardprodukt. Det finns tydliga regler för hur märkningen får användas i marknadsföring.
2	EU-Ecolabel/EU-blomman	EU genom medlemsstater eller dess representanter	Företag inom både kläder och hemtextil	EU	<i>Den överordnade visionen för våra miljömärkningar är ett hållbart samhälle. När vi tar fram krav arbetar vi transparent. Vi konsulterar experter på området, frågar branschen om råd och tar in synpunkter från alla som är intresserade. På så sätt vill vi försäkra oss om att kraven blir så tuffa och så bra som möjligt.</i> Märkningen gäller kläder och hemtextil och har ett livscykelperspektiv. Märkningen finns både på tags på kläder och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: https://www.svanen.se/Vara-krav/EU-blommans-kriterier/ http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/	Kriterierna tas fram av EUs Joint Research Centre (JRC) och inkluderar både miljö och kvalitetskrav. Kraven som ställs beskrivs både mycket övergripande i broschyrer, något mer detaljerat i faktablad och finns tillgängliga i komplett format. En mindre minus att faktabladen inte nås direkt från sidan som är riktad mot konsumenter utan först på sidan för företag eller sidan för listade produkter. Det finns tydliga regler för hur märkningen får användas i marknadsföring.
3	Bra Miljöval	Naturskyddsföreningen	Företag inom både kläder och hemtextil	Sverige	<i>Märkningen Bra Miljöval säkerställer att kläder och textilier tillverkas på ett schysst sätt. Vår miljömärkning gör att du kan välja de produkter som är minst skadliga för miljön.</i> Märkningen gäller kläder och hemtextil och har ett livscykelperspektiv. Märkningen finns både på tags på kläder och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: https://www.naturskyddsforeningen.se/bra-miljoval/textil	Märkningen beskrivs i enkla informationsblad, foldrar och med kompletta kriterier. Kraven är liknande GOTS men med några ytterligare kriterier och täcker hela produktionskedjan. Det finns tydliga regler för hur märkningen får användas i marknadsföring. Det är troligen lite svårt att tolka skillnaden mellan klass 1 och 2 i märkningen vid köpögonblicket då märkningarna är väldigt lika. Kriterierna kontrollerades senast för 3 år sedan för giltighet. Det finns även krav för återanvänd och återtillverkad textil.

5.2 Branschstandarder med krav på tredjepartscertifiering/-verifiering

Tabell 2: Branschstandarder med krav på tredjepartscertifiering/-verifiering

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
1	Global Organic Textile Standard – GOTS	OTA (USA), IVN (Germany), Soil Association (UK) and JOCA (Japan)	Företag inom både kläder och hemtextil	Global	<p><i>Definierar globalt erkända krav för ekologisk framställning av textil.</i></p> <p>Märkningen som konsumenten möter gäller kläder och hemtextil. Det finns även märkning av fibrer och produktionsanläggningar för företagskommunikation t.ex. för att kunna spåra ekologisk fiber. Märkningen har ett livscykelperspektiv men med fokus på ekologisk odling.</p> <p>Märkningen finns både på tags i butiker och på websidor.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: http://www.global-standard.org</p>	GOTS har tydligt redovisade krav för kemikalier, avloppsrening från anläggningar m.m. med tydliga granskningsprocedurer och beskriver kraven både översiktligt och detaljerat på ett transparent och tydligt sätt. GOTS ställer krav från odling till färdig produkt. GOTS har även vissa kvalitetskrav på färdiga plagg för längre estetisk och funktionell livslängd. En GOTS-märkt produkt måste innehålla minst 70 % GOTS-märkt ekologisk råvara. Det finns tydliga regler för hur märkningen får användas i marknadsföring.
2	IVN Certified Best NATURTEXTIL	Internationalen Verband der Naturtextilwirtschaft e. V. (IVN)	Företag inom både kläder och hemtextil tillverkade av främst naturfibrer	Europa	<p><i>Kvalitetsstandarden IVN Certified Best NATURTEXTIL, främst känd inom Europa, definierar nulägets högsta nivå av textil hållbarhet genom att kräva högsta möjliga nåbara kravparametrar på produktion och produkt.</i></p> <p>Märkningen gäller kläder och hemtextil tillverkade av främst naturfibrer och har ett livscykelperspektiv men är inte heltäckande för t.ex. klimatpåverkan.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: https://naturtextil.de/en/ivn-quality-seals/about-naturtextil-ivn-zertifiziert-best/</p>	Märkningen är väldokumenterad och har tuffa krav gällande kemikalieanvändning och lokalt påverkande utsläpp. Om dessa är högsta nivå är svårt att avgöra, men de verkar vara högt satta. Det ställs endast inriktningskrav på energianvändning och inga krav på klimatpåverkan. Dokumentationen är detaljerad och finns även i mer lättillgängliga beskrivningar.
3	STANDARD 100 by OEKO-TEX	OEKO-TEX® Association	Företag inom både kläder och hemtextil, främst det senare	Global	<p><i>Världens ledande märkning för textil och textiltillknande produkter som undersöks för hälso- och miljöfarliga ämnen.</i></p> <p>Märkningen gäller kläder och hemtextil och avser endast möjlig hälsopåverkan på användaren till följd av textilens emitterande ämnen vid användning.</p> <p>Märkningen finns ofta på insydd lapp i plaggen samt på tags och på websidor.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: https://www.oeko-tex.com/en/business/certifications_and_services/ots_100/ots_100_start.xhtml</p>	Märkningen fokuserar på ämnen som kan påverka de som använder produkterna, det vill säga främst hälsofarliga ämnen vid användning. Märkningen ställer inga krav på produktion utan endast på slutprodukt. Detta framgår tydligt och det finns lättillgänglig och lättfattlig information om vad märkningen innebär. Strikta krav på emissioner från slutprodukten har sannolikt en påverkan på vilka ämnen som används vid produktion samt bidrar till mer giftfria textilier vid återvinning. Flera fall har identifierats där företag använder märkningen OEKO-TEX på websidor utan att specificera vilken av OEKO-TEX-märkningarna som avses.

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
4	OEKO-TEX® Confidence in textiles – STeP	OEKO-TEX® Association	Företag inom både kläder och hemtextil, främst det senare	Global	<i>En oberoende certifiering av den textila värdekedjan för att analysera, certifiera och optimera den utifrån hållbarhet och socialt ansvarstagande produktion.</i> Märkning avser produktion av textil och är ej en ren produktmärkning. Information om märkningen finns på websidan: http://www.oeko-tex.com/en/business/certifications_and_services/step_by_oeko_tex/step_start.xhtml	Märkningen får endast användas mellan företag och får inte riktas direkt till konsumenter. Det krävs ganska mycket läsning för att hitta detta faktum och om man stöter på (en felaktigt använd) märkning är det svårt att upptäcka detta. Företag som når en högre hållbarhetsnivå belönas med färre oannonserade inspektioner.
5	OEKO-TEX® Confidence in textiles – MADE IN GREEN	OEKO-TEX® Association	Företag inom både kläder och hemtextil, främst det senare	Global	<i>En oberoende märkning av textilprodukter som är testade för farliga ämnen och är producerade med miljövänliga processer och under säkra och socialt ansvarstagande förhållanden.</i> Märkningen gäller kläder och hemtextil och har ett livscykelperspektiv. Märkningen finns på tags och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: http://www.oeko-tex.com/en/business/certifications_and_services/mig/mig_start.xhtml	Märkningen samlar kraven för produktionscertifiering OEKO-TEX STeP och certifieringen för farliga ämnen STANDARD 100 by OEKO-TEX. Underliggande krav är tydliga och transparenta och miljönyttan jämfört med en standardprodukt är tydlig, men i presentationen anges att godkända produkter är "miljövänliga".
6	Fairtrade Cotton	Fairtrade International	Företag som säljer textil av bomull	Global	<i>Skapar en koppling mellan utsatta bomullsodlare och konsumenten för att skapa rättvisa affärsvillkor och stärka odlarna och deras anställda att få kontroll över sina liv. Att minska direkt miljöpåverkan som påverkar odlarnas hälsa och liv.</i> Märkningen gäller bomull i kläder och hemtextil och inkluderar lokal miljöpåverkan vid odling av bomull. Märkningen finns på tags och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: https://www.fairtrade.net/products/cotton.html	<i>Kommentaren berör inte kraven på social hållbarhet.</i> Det är mycket svårt att följa vilka krav som ställs specifikt på bomull och hur de kopplar till Fairtrades standard för textilproduktion då fokus är på enskilda exempel och känsloriktad marknadsföring. Miljökraven är väldigt grundläggande och har många undantag beroende på lokala förutsättningar, vilket troligen är nödvändigt med märkningens fokus. Miljökraven fokuserar helt på lokal miljöpåverkan ur perspektivet att på kort och lång sikt skydda odlarna. Detta gör att miljönyttan med en Fairtrade Cotton-märkt produkt inte behöver vara bättre än en standardprodukt. Märkningen verkar inte göra starka miljöuttalanden där dokumentation saknas.
7	Fairtrade Textile Production	Fairtrade International	Företag som säljer textil	Global	<i>Skapar en koppling mellan utsatta textilarbetare och konsumenten för att skapa rättvisa affärsvillkor och stärka tillverkarna och deras anställda med bättre löner och arbetsvillkor. Att minska negativ påverkan på arbetare och miljö genom kontroll av kemikalieanvändning och arbetssätt.</i> Märkningen gäller kläder och hemtextil och inkluderar lokal miljöpåverkan vid framställning av textil. Märkningen finns på tags och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: https://www.fairtrade.net/standards/our-standards/textile-standard.html	<i>Kommentaren berör inte kraven på social hållbarhet.</i> Miljökraven är väldigt grundläggande och har många undantag beroende på lokala förutsättningar, vilket troligen är nödvändigt med märkningens fokus. Detta gör att miljönyttan med en Fairtrade Textile Production-märkt produkt inte behöver vara bättre än en standardprodukt. Märkningen verkar inte göra starka miljöuttalanden där dokumentation saknas.

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
8	Global Recycled Standard	Textile Exchange	Företag som säljer textil som innehåller återvunnen råvara	Global	<p><i>Märkningen certifierar återvunnet innehåll i enskilda textilprodukter (som produktmärkning) eller företag (som ej får sättas på enskilda produkter), och inkluderar miljökrav och kemikalierestriktioner med målet att öka användningen av återvunnen råvara och minska eller eliminera negativ påverkan från dess produktion.</i></p> <p>Märkningen kan användas på kläder och hemtextil som innehåller minst 50 % återvunnet material eller av företag som totalt sett har minst 20 % återvunnet material i sina produkter. Märkningen har till viss del ett livscykelperspektiv.</p> <p>Märkningen finns på produkter och i företagspresentationer beroende på vilket krav som uppfylls. Information om märkningen finns på websidan: https://textileexchange.org/integrity/</p>	<p>Märkningen sätter grundläggande krav utöver återvunnet innehåll och dessa gäller oavsett om det är märkning av företag eller produkter. Underlaget till märkningen är mycket tydligt med att eventuellt andra aspekter inte får användas på ett sätt som kan förknippas med märkningen. En mindre anmärkning på dokumentation är att märkningen får användas i sammanhang där ett företags framtida ambition kommuniceras snarare än faktisk prestanda. Dock endast på ett sådant sätt att det tydligt framgår att det är en framtida ambition och detta får inte göras på enskilda produkter.</p>
9	Recycled Claim Standard	Textile Exchange	Företag som säljer textil som innehåller återvunnen råvara	Global	<p><i>Märkningen certifierar återvunnet innehåll i textilprodukter för att säkerställa att produkten innehåller återvunnet material.</i></p> <p>Märkningen används på kläder och hemtextil med nivåerna Recycled blended med minst 5 % återvunnet material och Recycled 100 med minst 95 % återvunnet material. Märkningen avser endast återvunnet innehåll. Märkningen finns på tags och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: https://textileexchange.org/integrity/</p>	<p>Märkningen har två nivåer där Recycled blended med 5 % återvunnet material tveksamt är signifikant nog för att särskiljas från en standardprodukt. En exakt gräns är svårt att definiera, och märkning online kräver att andel återvunnet ska anges, medan märkning i butik inte kräver detta. Recycled 100 med 95 % återvunnet material visar tydligare på miljönytta. En mindre anmärkning på dokumentation är att märkningen får användas i sammanhang där ett företags framtida ambition kommuniceras snarare än faktisk prestanda. Detta får dock endast göras på ett sådant sätt att det tydligt framgår att det är en framtida ambition ("Till 2020 kommer 90 % av våra produkter vara certifierade enligt RCS.") och får inte göras på enskilda produkter.</p>
10	Organic Content Standard	Textile Exchange	Företag som säljer textil som innehåller ekologiskt odlad fiber	Global	<p><i>Märkningen certifierar ekologiskt innehåll i textilprodukter.</i></p> <p>Märkningen används på kläder och hemtextil med nivåerna Organic blended med minst 5 % ekologiskt material och Organic 100 med minst 95 % ekologiskt material. Märkningen avser endast ekologiskt odlad fiber.</p> <p>Märkningen finns på tags och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: https://textileexchange.org/integrity/</p>	<p>Märkningen har två nivåer där Organic blended med 5 % återvunnet material tveksamt är signifikant nog för att särskiljas från en standardprodukt. En exakt gräns är svårt att definiera, och märkningen kräver att andel ekologiskt innehåll ska anges. Organic 100 med minst 95 % återvunnet material visar på en tydligare miljönytta. En mindre anmärkning på dokumentation är att märkningen får användas i sammanhang där ett företags framtida ambition kommuniceras snarare än faktisk prestanda. Detta får dock endast göras på ett sådant sätt att det tydligt framgår att det är en framtida ambition ("Till 2020 kommer 90 % av våra produkter vara certifierade enligt OCS.") och får inte göras på enskilda produkter.</p>

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
11	Bluesign	Bluesign systems	Företag som säljer eller tillverkar textil	Global	<p><i>Bluesign är lösningen för hållbar textilproduktion. Bluesign eliminerar farliga ämnen direkt i början av produktionsprocesserna och sätter kontrollerade standarder för en miljövänlig och säker produktion.</i></p> <p>Märkningen gäller kläder och hemtextil. och har troligen ett livscykelperspektiv.</p> <p>Märkningen finns på tags och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: https://www.bluesign.com/consumer.html</p>	Bluesign har ingen öppen tillgänglig dokumentation av vilka krav som ställs utan formulerar övergripande krav som BAT och ett det finns kemikalierestriktioner. Bluesign uppmanar till kontinuerligt förbättrad miljöprestanda, men verkar inte ställa tydliga krav. Övergripande principer är överlag rimliga, men de är vagt formulerade och utan transparens kring kriterier är det svårt att avgöra om en bluesignmärkt produkt är bättre än en standardprodukt.
12	Cradle to Cradle certified	Cradle to Cradle Products Innovation Institute	Företag som säljer eller tillverkar textil	Global	<p><i>Produktstandarden Cradle to Cradle certified guidar designers och tillverkare i en kontinuerlig förbättringsprocess inom hälsosamma material, materialutnyttjande, förnybar energi och klimat, vattenanvändning och social rättvisa för produkter. Varje kategori betygsätt som bas, brons, silver, guld eller platinum och lägsta betyget ger totalbetyget. Certifierade produkter måste visa på förbättrad prestanda vartannat år.</i></p> <p>Märkningen gäller kläder och hemtextil och har ett livscykelperspektiv.</p> <p>Märkningen finns på tags (om högre nivå än basic) och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: https://www.c2ccertified.org/get-certified/product-certification</p>	Produktstandarden är både ett sätt för företagen att succesivt förbättra miljöprestandan för sina produkter och då olika kravnivåer nås även märka produkterna med en nivåmärkning. Kraven för de lägre betygsnivåerna är inte tydligt högre än en standardprodukt, men det kommuniceras heller inte som hög nivå. Användning av märkningen vid basnivå är också mer reglerat än högre resultat. För att klara högre nivåer ökar den absoluta kravnivån för produkten. Det är tydligt presenterat både förenklat och i detalj vilka krav som finns och hur märkningen får kommuniceras medan miljönytta kan vara osäker på de lägre nivåerna.
13	Naturland Textiles	Naturland	Företag som producerar eller säljer textil tillverkad av naturliga fibrer	Global	<p><i>Naturland är i grunden en förening för ekobönder som certifierar ekologisk odlade fibrer för textil och tillverkningsprocessen för textil. Standarden täcker EUs regler för ekologisk odling och har ytterligare krav både på odling och på tillverkning av textil.</i></p> <p>Märkningen gäller naturfiber i kläder och hemtextil och avser krav vid ekologisk odling samt innehåll i det färdiga plagget.</p> <p>Märkningen finns på tags och på websidor. Information om märkningen finns på websidan: https://www.naturland.de/en/</p>	Naturland visar tydligt hur kraven i grunden är liknande dem för EUs ekologisk odling och har en jämförelse där deras krav är hårdare än motsvarande krav i EUs märkning. Alla underlag för certifiering ligger lättillgängligt på websidan. Naturland är själva certifierade för ISO 17065.

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
14	BCI – Better Cotton Initiative	The Better Cotton Initiative	Ett stort antal företag som säljer textilprodukter.	Global	<p><i>Better Cotton Initiative finns för att göra den globala bomullsproduktionen bättre för människorna som producerar den, bättre för miljön den växer i och bättre för sektorns framtid genom att utveckla bättre bomull som en hållbar råvara. Better Cotton innebär att bönderna producerar bomull på ett sätt som bryr sig om miljön, minimerar de negativa effekterna av gödsel och pesticider samt bryr sig om vatten, jord, hälsa och livsmiljöer.</i></p> <p>Märkningen avser att bomull odlas på ett mer hållbart sätt än konventionell bomull, men saknar direkt koppling till kläder och hemtextil som säljs med märkningen. Märkningen gäller alltså enbart odling av fiber.</p> <p>Märkningen finns på produkter och websidor samt i företagspresentationer.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: https://bettercotton.org/</p>	<p>Better Cotton är mycket svårt att utvärdera då det är ett omfattande material tillgängligt. Better Cotton är ett system för generellt förbättrad produktion av bomull och har ingen direkt koppling till enskilda produkter. Istället betalas en avgift motsvarande en viss mängd Better Cotton-bomull. Miljönyttan är svårutvärderad då de flesta krav är formulerade som en prioriteringsordning snarare än absoluta krav. Ett exempel under "Crop protection" är att bredspektrumspesticider ska användas som sista utväg, men inte är förbjudna. Märkningen av enskilda produkter, trots tydliga regler om förklarande text i märkningsguiden, kan lätt tolkas som att produkten som köps producerats på ett mer hållbart sätt vilket märkningen inte visar. I köpögonblicket är svårt att förstå vad märkningen står för. Det är även tillåtet att definiera "hållbart inköpt bomull" som Better Cotton, certifierad ekologisk och återvunnen bomull och därmed likställa dessa med varandra (H&M Sustainability Report 2017). Better Cotton besvarar även frågan om märkningen konkurrerar med andra standarder och nämner då endast att tre standarder anses likvärdiga och godkänns av Better Cotton. Däremot nämns inte någon av de standarder för ekologisk odling som finns tillgängliga. Det är möjligt att märka produkter i upp till tre års tid med enbart 5 % Better Cotton-bomull säkrat givet att det sedan ökar vilket då snarare visare en framtida ambition än faktisk prestanda.</p>
15	Cotton made in Africa	Aid by Trade Foundation	Företag som säljer textil gjord av bomull	Global	<p><i>Cotton made in Africa står för bomull producerad i Sub-Sahara Afrika med respekt för människor och natur. Genom Cotton made in Africa får småskaliga bönder stöd att förbättra sina och sina barns livsvillkor. Barnarbete, farliga pesticider och GMO är förbjudna.</i></p> <p>Märkningen avser att bomull odlas på ett mer hållbart sätt än konventionell bomull, men har in nödvändigtvis direkt koppling till kläder och hemtextil som säljs med märkningen. När ordet Organic läggs till i märkningen (som då även byter färg från röd till grön) är odlingen ekologisk enligt GOTS eller EUs kriterier för ekologisk odling. Märkningen gäller alltså enbart odling av fiber. Märkningen finns på produkter och websidor samt i företagspresentationer.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: https://www.cottonmadeinafrica.org/en/</p>	<p>Märkningen är i grunden för social utveckling och inga starka miljöuttalanden görs. Genom helt manuell odling och endast bevattning via regnvatten fås en lägre klimatpåverkan och vattenanvändning jämfört med en standardprodukt. För tillägget "Organic" används GOTS eller EUs krav för ekologisk odling. Då reglerna för hur märkningen får användas inte finns publikt tillgängliga är det svårt att avgöra om presentationen av märkningen kan användas vilseledande då massbalans är tillåtet för användning av märkningen (d.v.s. att slutprodukten inte måste innehålla spårbar bomull från Afrika). Den presentation som identifieras på www.bonprix.se i direkt anslutning till produkten är tydlig och korrekt medan deras sida om hållbara material har en tveksam presentation vilket tyder på osäkerheter i presentation.</p>

5.3 Företagens egna miljöuttalanden (typ 2) utan krav på tredjepartscertifiering/-verifiering

Tabell 3: Företagens egna miljöuttalanden (typ 2) utan krav på tredjepartscertifiering/-verifiering

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
1	KCA	Knowledge-Cotton Apparel	Knowledge-Cotton Apparel	Danmark	<p><i>KCA är en egen märkning för produkter som inte passar in befintliga certifieringar eller är i processen för att klara tredjepartscertifieringar. KCA används för att pressa gränser och utveckla hållbara produkter. Fiber och tyg kommer alltid från hållbara källor och följer våra höga krav på kvalitet och social compliance.</i></p> <p>Märkningen gäller för kläder som säljs av företaget. Det finns inte tillräcklig information om kriterier för att avgöra vad märkningen inkluderar.</p> <p>Märkningen används på websidorna för kläder.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: https://knowledgecottonapparel.com/blogs/sustainability/certifications</p>	<p>Syftet med märkningen förefaller gott då det är produkter som aspirerar på bättre miljöprestanda, men huvudbudskapet som anges ovan är i princip den enda information som finns om vilka krav som ställs. En webbsida listar vad företaget ser som hållbara material med delvis oklara grunder om varför de är hållbara. Det hävdas även att hållbara material har en positiv påverkan på miljön och KCA märkningen länkas felaktigt under tredjepartscertifieringar vilket saknas.</p>
2	Aiayu	Aiayu	Företagsnamnet används som ett miljöuttalande	Danmark	<p><i>Aiayu har som mission att en 100 % ansvarsfull affärsmodell är det enda sättet att göra affärer med integritet. Ursprunget av en produkt tillsammans med dess sociala och miljömässiga påverkan är lika viktigt som estetik. Transparens och ansvar är nödvändigt och Aiayu arbetar med erkända standarder i mode som definierar miljö och social prestanda i leverantörskedjan.</i></p> <p>Företagsnamnet används på ett sätt som kan ses som en märkning. Märkningen får antas gälla företagets samtliga produkter. Märkningen har delvis ett livscykelperspektiv. Information om märkningen finns på websidan: https://www.aiayu.com/en/page/eco/</p>	<p>Denna typ av märkning är svårutvärderad eftersom alla produkters prestanda behöver utvärderas vilket inte ryms inom denna studie. Företagsnamnet bygger på att alla deras produkter är certifierade för miljö eller social hållbarhet, zero waste och transporter. Alla bomullsprodukter är GOTS-certifierade, medan ull saknar certifiering. Företaget har ett stort fokus på kvalitet och tidlöshet för att plaggen ska kunna leva länge. Alla miljöuttalanden har inte tydlig dokumentation och det finns mindre delar där det är oklart om miljöuttalandet stöds av dokumentationen.</p>
3	Dedicated	Dedicated	Företagsnamnet används som ett miljöuttalande	Sweden and global	<p><i>Vi har alla sett och hört de fruktsvärda rapporterna från dagens modeindustri, det är tydligt att det behövs ett positivt alternativ. Industrin är den näst största förorenaren i världen och arbetsförhållandena är under all kritik för både bomullsbönder och fabriksarbetare. Dedicateds vision är att vara det positiva alternativet, att alltid använda de mest hållbara materialen på marknaden och att säkra värdiga arbetsförhållanden för både bönder och fabriksarbetare. Vi säkerställer att detta inte bara är tomma ord genom att jobba med de strängaste certifieringarna på marknaden.</i></p> <p>Företagsnamnet används på ett sätt som kan ses som en märkning. Märkningen får antas gälla företagets samtliga produkter. Märkningens dokumentation visar endast på att märkningen rör fibrer och inte slutprodukter. Information om märkningen finns på websidan: https://www.dedicatedbrand.com/sv/philosophy</p>	<p>Hänvisning görs till GOTS-certifiering för bomull respektive GRS för användning av återvunnen polyester, men applicerbara licensnummer för GOTS och GRS saknas på websidan vilket gör det svårt att vara säkra på certifieringen av enskilda produkter. Detta berör både transparens och dokumentation. För produkter med dessa märkningar som underlag är dock miljönyttan tydlig. Däremot hänvisningen att "jobba med de strängaste certifieringarna på marknaden" kan inte anses stämma för GRS som kräver minst 50 % återvunnet material och det finns tuffare krav i till exempel Recycled Claims Standard – Recycled 100 som kräver 95 % återvunnet material.</p>

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
4	Certified Responsibility	Neutral	Neutral	Global (Främst Norden)	<p><i>Att göra hållbara kläder kan vara lurigt, men med certifikat behöver det inte vara så. De guidar oss genom leverantörskedjan, från bomullsfältet till slutprodukten och avgör vad som är okej.</i></p> <p><i>Definierade och kontrollerade av externa organisationer ger certifieringarna en möjlighet att göra de mest ansvarstagande kläder vi kan. Certifikaten garanterar att Neutrals produkter är tillverkade enligt de högsta sociala, etiska och miljömässiga standarderna. Det räddar inte världen. Det gör oss inte bättre. Men det är rimligt och det gör det okej.</i></p> <p>Märkningen gäller kläder och har ett tydligt livscykelperspektiv.</p> <p>Märkningarna används på websidan och i produktfoldrar med komplett beskrivning.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: https://www.neutral.com/certified-responsibility/</p>	Neutral säljer bara till företag och kommunicerar därmed inte till konsumenten direkt. Samtliga plagg är märkta med deras egen märkning och uppfyller därmed GOTS, EU-blomman, STANDARD 100 by OEKO-TEX och är tillverkade med egenproducerad förnybar energi (samt sociala märkningar). Märkningen beskrivs tydligt både i en pedagogisk bild, en märkningsguide och på en websida med länkade licensdokument.
5	H&M Conscious	H&M	H&M	Global	<p><i>Det är svårt att definiera ett huvudbudskap för H&M Conscious då det beskrivs i lösa termer. En pressrelease för kollektionen 2018 beskriver: H&M:s Conscious Exclusive-kollektion fortsätter att visa på innovativt och hållbart mode. Den innehåller accessoarer av återvunna ljusstakar och klänningar av gamla fisknät och annat nylonavfall. Den innehåller de nya hållbara materialen återvunnet silver och ECONYL®, en 100 procent återvunnen nylonfiber tillverkad av fisknät och annat nylonavfall.</i></p> <p>Märkningen används för en återkommande kollektion av kläder och accessoarer. Det är oklart vad märkningen inkluderar.</p> <p>Märkningen används på plagg som ingår i kollektionen.</p> <p>Viss information om märkningen finns på websidan, men tydlig beskrivning saknas: https://about.hm.com/sv/media/news/general-news-2018/h-m-conscious-exclusive-continues-to-show-proof-of-sustainable-f.html</p>	Det går inte att hitta någon tydlig definition av vad som räknas som Conscious och därmed vilken potentiell miljönytta som fås jämfört med en standardprodukt. Det går heller inte att utläsa av enskilda plagg som kan ha skrivningar som "av ekologisk bomull" (utan hänvisning till andel eller certifikat), del av plagg som innehåller återvunnen ull (utan hänvisning till certifikat), "Polyestern i tightsen är delvis återvunnen" (utan hänvisning till andel eller certifikat), "Jeansen är delvis tillverkade av återvunnen bomull" (utan hänvisning till andel eller certifikat). Presentationen innehåller mycket om hållbara material utan tydligt beskrivning eller motivering varför dessa är hållbara. Många breda och vaga formuleringar används. Det saknas i princip helt dokumentation. Övergripande information om hållbara material och hållbarhet är främst fokuserat på framtida ambitioner.

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
6	Skunkfunk	Skunkfunk	Företagsnamnet används som ett miljöuttalande	Europa, Nord och Sydamerika	<i>Vi tror på att förändra modeindustrin och gör våra kläder med hållbara material, naturliga fibrer och ekologisk bomull. Vi integrerar hållbarhet med ett övergripande arbetssätt över alla våra processer. Gå med i den hållbara moderörelsen och köp damkläder med respekt för miljön.</i> Företagsnamnet används på ett sätt som kan ses som en märkning. Märkningen får antas gälla företagets samtliga produkter. Märkningen har ett livscykelerspektiv. Information om märkningen finns på websidan: https://www.skunkfunk.com/en/care-for-everything	För en del uttalanden finns information om vad de avser med hållbara material och hållbar produktion, men vissa aspekter är svåra att hitta. Då det saknas tydlig information om vilka plagg som har vilka certifieringar och är producerade på vilket sätt är det svårt att bedöma om deras plagg överlag har en tydlig miljönytta jämfört med standardplagg. Klimatkalkylatorn saknar helt underlag eller information om beräknings sätt. Det är svårt att identifiera underlag för att stödja påståendet att Skunkfunk är den hållbara moderörelsen eftersom kopplingen till vad enskilda plagg medför för miljönytta jämfört med en standardprodukt. När två olika märkningar (OCS och GOTS), med stora skillnader i kravnivå för ekologisk bomull används är det kritiskt att det går att urskilja vilka plagg som har vilket certifiering i grunden vilket inte går att utläsa för ett enskilt plagg.
7	Nudge	Nudge	Företagsnamnet används som ett miljöuttalande	Finland	<i>Hållbara val och gott humör – Etiska och ekologiska val för inköp av kläder.</i> Företagsnamnet används på ett sätt som kan ses som en märkning. Märkningen får antas gälla företagets samtliga produkter. Märkningen berör i huvudsak fibrer i plaggen och har i vissa med stöd av GOTS ett livscykelerspektiv. Information om märkningen finns på websidan: https://www.nudge.fi/page/6/eettiset-ja-ekologiset-valinnat-vaateostoksilla	Det är inte helt tydligt vad nudge själva gör för att räknas sig som hållbara val. Enskilda produkter har i hög grad STANDARD 100 by OEKO-TEX och GOTS märkningar och ett fåtal produkter saknar någon av dessa märkningar hittades. Nudge redovisar tydligt både att konsumenten bör köpa färre kläder och hur märkningar påverkar miljönyttan och presentationen för enskilda plagg är helt tydlig kring vilka miljömärkningar som är aktuella och vilken miljönytta som därmed uppnås. Den övergripande kopplingen mellan informationen om hållbarhet och deras produkter är lite svår att identifiera.
8	Responsible Fashion/Hållbara material	KappAhl	KappAhl	Europa	<i>En del produkter är märkta med Responsible Fashion och webshopen kan sorteras efter hållbara material.</i> Märkningen gäller främst fiberval i kläder. Vissa produkter är märkta och webshopen kan sorteras efter märkningen som urval. Information om märkningen finns på websidorna: https://www.kappahl.com/sv-SE/om-kappahl/hallbarhet/ https://www.kappahl.com/sv-SE/om-kappahl/hallbarhet/produktansvar/hallbara-material/ https://www.kappahl.com/sv-SE/om-kappahl/hallbarhet/hallbarhet/hallbarhetsrapport/	Märkningen är inte tydligt förklarad någonstans. På enskilda plagg kan det vara ekologisk bomull eller Better Cotton bomull, där det senare inte är listat under hållbara material på websidan för hållbarhet. Better Cotton beskrivs däremot på sidan för "hållbarhet för oss" bredvid en bild där texten 100 % organic cotton tydligt kan utläsas på en skylt. Användningen av ekologisk bomull stöds av GOTS eller OCS.
9	Organic Cotton – Because we care	Flash	Flash	Sverige och Danmark	<i>Dessa plagg är gjorda av certifierad ekologisk bomull. Ekologisk bomull odlas utan användning av skadliga bekämpningsmedel, kemikalier eller gödningsmedel.</i> Märkningen gäller innehåll av ekologisk fiber i kläder. Märkningen finns på webshopen som är den enda information som finns: https://www.flashwoman.se/organic	Det är tydligt vilka produkter som omfattas och det står hur många procent certifierad ekologisk bomull de innehåller. Det saknas dock helt dokumentation kring vem som certifierat bomullen som ekologisk eller enligt vilken standard detta gjorts. Detta gör i sin tur att miljönyttan inte kan analyseras.

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
10	The good project – Hållbar kollektion	ginatricot	ginatricot	Norden och Tyskland	<p><i>The Good Project – Hållbar kollektion innehåller kläder för dig som värnar om miljön. Här finns kläder i hållbara material som håller länge och är miljövänligt framställda.</i> Märkningen gäller främst fiberval i kläder. Märkningen används på websidan och förklaras delvis i en bloggpost samt i hållbarhetsrapporten: https://www.ginatricot.com/cse/kollektion/kollektioner/the-good-project-hallbar-kollektion/ccollection-ccollections-challbarkollektion-p1.html https://www.ginatricot.com/se/sv/csr/what/articles/sustainable-materials https://www.ginatricot.com/cms/system/csr/footer/pdf/Gina%20Tricot%20Sustainability%20report%202017-2-.pdf</p>	Det går inte att utläsa hur en enskild produkt är mer miljövänlig än en standardprodukt. I en bloggpost går det att utläsa att det som sorteras under hållbara material i webshoppen innehåller minst 50 % hållbara material och i hållbarhetsrapporten definieras hållbara material som t.ex. ekologisk bomull och Better cotton, lin med flera. I hållbarhetsrapporten beskrivs även Better Cotton intill en bild med tydlig etikett med text "Certified organic cotton". Det saknas information om miljöaspekter för enskilda plagg, vem som certifierar material eller efter vilken standard.
11	Organic Oeko-tex	Villervalla	Villervalla	Sverige och globalt	<p><i>Ekologiska barnkläder från Villervalla är rätt val för dig som vill ha det bästa tänkbara för både ditt barn och för miljön. Villervallas ekologiska sortiment är tillverkade i garanterat giftfria material, och med samma höga kvalitet, långa hållbarhet och fina design som Villervallas övriga sortiment. Plaggen är tillverkade i Oeko-Tex®-certifierat eko-material vilket innebär att en oberoende organisation säkerställt att inga miljö- eller hälsofarliga ämnen finns i plaggen.</i> Märkningen gäller kläder och berör ekologisk odling av fiber och möjlig hälsopåverkan på användaren till följd av textilens emitterande ämnen vid användning. Märkningen används på websidan och mer information om märkningen finns på websidorna: https://www.villervalla.se/vara-klader/ekologiskt/ https://www.villervalla.se/om-oss</p>	Det saknas bevis eller certifikat för ekologisk bomull medan hänvisning görs till STANDARD 100 by OEKO-TEX för giftfrihet. Dock beskrivs OEKO-TEX-certifierat material på ett sätt som kan tolkas som att OEKO-TEX även garanterar ekologiskt material, vilket inte är korrekt. Relevanta STANDARD 100 by OEKO-TEX certifikat redovisas tydligt.
12	Earth positive	Earth positive	Företagsnamnet används som ett miljöuttalande	Främst Sverige, globalt	<p><i>Earthpositive är en grön revolution i marknadsföringskläder. Klimatneutrala kläder. Ekologisk bomull+Etisk handel+klimatneutral tillverkning = 100 % Hållbart = 100 % Earthpositive.</i> Företagsnamnet används på ett sätt som kan ses som en märkning. Märkningen får antas gälla företagets samtliga produkter. Märkningen har i stort sett ett livscykelperspektiv, även om inkluderade faktorer är beroende på vilka tredjepartscertifieringar som används för respektive plagg. Information om märkningen finns på websidan: http://www.earthpositive.se/about.html</p>	Earthpositive säljer bara till företag och kommunicerar därmed inte till konsumenten direkt. Det är tydligt vad märkningen avser och miljöprestandan är bättre än standardprodukter. Plaggen presenteras dock som 100 % hållbara, vilket inte stöds av dokumentationen. Plaggen presenteras som klimatneutrala, vilket underlaget inte visar. De förefaller ha väsentligt lägre klimatpåverkan än ett standardplagg, men det är inte klimatneutralt. Det hänvisas även till att de demonstrerar den högsta möjliga standarden för miljö, vilket inte tydligt stöds. Dokumentationen innehåller en tveksam hänvisning till vad STANDARD 100 by OEKO-TEX innebär samt att certifikatet för GOTS slutade vara giltigt 5 år tidigare. Metodiken för klimatberäkningarna är även bristfällig även om resultaten förefaller rimliga för de utsläppsminskande åtgärder som genomförts.

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
13	Sustainable Evolution	Tommy Hilfiger	Tommy Hilfiger	Global	<p><i>Clothes with benefits – You wardrobe essentials, now in quality organic cotton.</i></p> <p>Det är oklart vad märkningen avser. Märkningen finns på plagg i webshopen. Information om märkningen finns på websidan: http://global.tommy.com/int/en/about/corporate-responsibility/18</p>	Plagg under märkningen är t.ex. märkta som ekologisk bomull, utan hänvisning till bevis, eller märkta med 43 % återvunnen polyester, även här utan hänvisning till bevis eller i vanlig polyester med certifierat dun-innehåll. Under Sustainable Evolution under corporate responsibility beskrivs användning av Better Cotton och arbete med vatten och kemikalier som i de flesta fall är odefinierade åtgärder eller bevisföring. En stor mängd breda, odefinierade och vaga uttryck används för att beskriva märkningen.
14	ECO Friendly	Twilfit	Twilfit (i butik)	Sverige	<p>Butiksmärkning:<i>ECO Friendly.</i></p> <p>Märkningen berör troligen delvis ekologiskt odlad fiber i kläder. Motsvarande plagg i webshopen är märkt som 50 % Ekologisk bomull. Märkningen används i butik där ingen ytterligare information fanns. Inte heller på websidan beskrivs märkningen utan nedanstående länk visar ett plagg som ingår i märkningen: https://www.twilfit.se/varumarken/twilfit/t-shirt-emma-heather-rose/</p>	Märkningens betydelse är ej tillgänglig. Motsvarande produkt online är delvis ekologisk bomull. Ingen oberoende certifiering för ekologisk odling återfinns. Den enda miljöinformation som ges handlar om bärkassar.
15	ECO – Environmentally Concious Option	Polarn O. Pyret	Polarn O. Pyret	Europa och USA	<p><i>Sedan flera år tillbaka har vi märkt våra mer hållbara produkter med vår ECO-märkning, Environmentally Concious Option. Märkningen tog vi fram för att guida er kunder till att göra ett mer hållbart val. Genom åren har vi börjat använda allt fler hållbara material och certifieringar, och vår märkning har kommit att innefatta allt mer. Idag har vi ett sortiment som till 58 % består av mer hållbara produkter.</i></p> <p>Märkningen avser främst fiberval i kläder, men då den är under avveckling är det svårt att avgöra. Information om märkningen finns på websidan: https://www.polarnopyret.se/popcares/markning</p>	Märkningen är under avveckling för att bytas ut mot den specifika information om vilka material eller certifieringar som gör plaggen hållbara. Presentationen och indelning i olika kategorier är rörig då märkningarna överlappar stundtals, men de ger en tydlig förklaring till detta. Det är dock tydligt om ett plagg är märkt med GOTS (med referensnummer), Better Cotton eller liknande i flera fall. Man beskriver även kategorin som "mer hållbara produkter" och inte "hållbara produkter" vilket är en relevant distinktion.
16	100 % Organic Cotton	Monki (H&M)	Monki	Global	<p><i>Alla våra Denim-produkter är 100 % ekologiska.</i></p> <p>Märkningen gäller användning av ekologiskt odlad fiber i kläder. Märkningen finns på websidan och information finns på websidan: https://www.monki.com/we-are-monki/monki-cares/material/</p>	Det går lätt att hitta att ekologisk bomull certifieras enligt antingen OCS eller GOTS. Dock finns inga certifikat eller hänvisningar till referensnummer vilket gör att det går att avgöra vilka plagg som klarar vilken certifiering.

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
17	Monki Cares	Monki (H&M)	Monki	Global	<p>Med start i host är 100 % av vår bomull köpt från hållbara källor, för alltid. Ett litet steg mot vårt mål att bara använda återvunnen eller på annat sätt hållbart inköpt material till 2030. Men Monki Cares är mer än bara hållbara material, det handlar om hur vi kan göra hela vår affär mer hållbar. Märkningen gäller fiberval där bomull i kläder ska komma från mer hållbara källor.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: https://www.monki.com/we-are-monki/monki-cares/material/</p>	<p>Märkningen klassar hållbart inköpt bomull som ekologisk bomull, Better Cotton eller återvunnen bomull vilket gör att miljönyttan varierar stort. Ekologisk bomull stärks av OCS eller GOTS certifieringar (dock utan angivna referensnummer) och återvunnen bomull av GRS/RCS. Märkningen är väldigt tydlig med att likställa ekologisk bomull med Better Cotton trots att dessa har kraftigt olika nivåer på kravställning: "sustainably sourced cotton is to organic, recycled or Better Cotton what the word fruit is to pears, oranges and apples. They are all fruits. Great fruits. Just different types." Det går inte att utläsa vilka produkter som berörs av vilken märkning.</p>
18	Sustainable Design	Stockmann	Stockmann	Finland	<p>Märkningen visar på plagg som har inslag av mer hållbara material som lyocell eller ekologisk bomull. Märkningen gäller fiberval i kläder. Märkningen används på websidan och information om märkningen finns på websidan: https://info.stockmann.com/inspiroidu/naiset/muoti/stockmannin-omat-merkit-tarjoavat-vastuullisia-valintoja/</p>	<p>Det är oklart hur stor andel av plaggen som är ekologisk bomull samt hur den certifierats och det verkar inte finnas någon gräns för minsta andel lyocell för att plagget ska inkluderas vilket sammantaget gör miljönyttan osäker. Själva märket antyder överdriven miljönytta genom valet av order "hållbar" snarare än "mer hållbar" men det redovisas ändå tydligt att ambitionen är lägre Det finns inga certifieringar eller annat underlag som stödjer märkningen.</p>
19	Klimat-neutralt företag	Stormberg	Stormberg	Norge, Sverige, Finland	<p>Stormberg arbetar aktivt med att minska miljö- och klimatpåverkan i samband med sin verksamhet. Klimathandlingsplanen ger en översikt över några av de åtgärder som man redan tagit tag i men Stormberg arbetar mot en nollvision. Vi har en bit kvar till det målet. Stormberg har därför valt att kompensera sitt CO₂-utsläpp genom att köpa FN-godkända klimatkompensationer så att klimatpåverkan från produktionen blir desamma som om produktionen inte hade ägt rum. Märkningen gäller ett företag och endast klimatpåverkan. Märkningen används på websidan och information finns på websidan: https://www.stormberg.com/se/om-stormberg/miljo/klimatneutralt-foretag</p>	<p>Det finns mycket tillgänglig information om beräkningssätt och det presenteras helt transparent med datakällor, men det finns en osäkerhet kring ett inaktuellt certifikat. Det senaste publicerade certifikatet som hittas under länken "Gällande klimatcertifikat" är 7 år gammalt och det är därför tveksamt om informationen fortfarande är korrekt. Ur perspektivet transparensen blir det därmed oklart om stödjande certifikat kan anses finnas.</p>
20	Play Fair – Organic Cotton	Intersport	Intersport Etirel	Global	<p>Butiksmärkning: Etikett med "Play Fair – Intersport.se" på ena sidan, "Organic cotton" på andra sidan. Märkningen gäller fiberval i kläder och på websidan ses att motsvarande plagg är märkt med 100 % ekologisk bomull. Beskrivning av märkningen saknas både i butik och på webben. Länken nedan visar ett plagg där märkningen används: https://www.intersport.se/klader/pikeer/8848-alt-corp-pique-herr/blue</p>	<p>Det saknas helt information om vad märkningen inkluderar både i butik och på websida mer än att den innehåller ekologisk bomull (i butik okänd andel, på web 100 %). Detta stöds inte med någon form av verifiering eller certifiering vare sig vid produkten eller under företagssidorna kring miljö.</p>

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
21	Hållbarhet	Zalando	Zalando	Global	<p><i>För oss handlar hållbarhet om att ta hänsyn till vår planet och alla som bor där. Det finns många aspekter av modebranschen som kräver hållbart tänkande, från etiska arbetsvillkor till miljöpåverkan och djurskydd. Det här är ett ämne som vi tycker är väldigt viktigt och därför har vi plockat ihop ett urval av specialmärkta produkter och hållbara varumärken för att göra det enkelt för dig att handla hållbart.</i></p> <p>Märkningen gäller olika aspekter på kläder eller fiberval och används för att kunden ska kunna identifiera främst produkter med andra märkningar.</p> <p>Märkningen används på websidan för att sortera fram produkter med olika hållbarhetsmärkningar.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: https://www.zalando.se/hallbart-mode/</p>	De flesta produkter som har märkningen har en förklarande text om vilken miljöaspekt som gjort att plagget räknas under hållbarhet. Det är tydligt att märkningen används för att samla plagg med ett hållbarhetsperspektiv och att varje underliggande märkning får stå för sig. Ett antal klädmärken saknar förklaringen och hänvisningen till att märket i sig tar hänsyn till hållbarhet, t.ex. Nudie och Filippa K vilket är en brist eftersom det inte förklaras någonstans utan man får gå in på deras respektive websidor för att läsa sig till hur de tar hänsyn till miljön. Miljönyttan för märkta produkter är generellt högre än standardprodukt men det finns ett spann för inkluderade märkningar. Då det transparent visas vilken som är aktuell för plagget blir det tydligt för konsumenten vad som gäller för det enskilda plagget. En beskrivning av Better Cotton saknas där övriga märkningar redovisas trots att den ingår i märkningen.
22	Conscious Choice – Medvetet val	Fenix Outdoor / Tierra	Tierra	Norden och Tyskland	<p><i>Nu gör vi det även enklare för dig att göra ett medvetet val när du handlar Tierrakläder genom symbolen Medvetet val, eller Conscious Choice.</i></p> <p><i>Symbolen sätter vi på produkter som vi är extra stolta över ur ett hållbarhetsperspektiv. Vi höjer dessutom hela tiden ribban för vad vi kallar Medvetet val allteftersom vi utvecklar nya lösningar.</i></p> <p>Märkningen gäller olika aspekter för kläder eller fibrer och har inte ett livscykelperspektiv.</p> <p>Märkningen används på websidan och förklaras på websidan: https://tierra.se/miljoarbete/medvetet-val/</p>	Det beskrivs tydligt vilka aspekter som krävs för märkningen och varje enskild aspekt beskrivs. Miljönyttan är sannolikt bättre än en standardprodukt. Det finns enskilda krav som i sig inte nödvändigtvis är bättre, men då två krav i kombination krävs och då dessa beskrivs för varje produkt har inga tveksamma fall identifierats. Det saknas referensnummer för GOTS-märkningen och det går inte att få fram vilken OEKO-TEX märkning som avses.
23	B. Tomorrow	Björn Borg	Björn Borg	Global	<p><i>B. Tomorrow är en märkning som leder dig till en hållbar Björn Borg-produkt. Delta i vårt arbete för en bättre morgondag!</i></p> <p>Märkningen gäller troligen fiberval i kläder.</p> <p>Märkningen används på websidan och förklaras delvis på: https://corporate.bjornborg.com/en/section/sustainability/</p>	Beskrivningen av vad märkningen innebär är en stor samling av målsättningar, ett fåtal konkreta åtgärder och delvis motsägelsefull information. För de enskilda produkter som identifierats beskrivs 100 % ekologisk bomull, men ingen verifiering eller certifiering presenteras. Att B-Tomorrow leder till en hållbar produkt är oklart då det inte bevisas eller visas vad som gör produkten bättre än en standardprodukt. Vad som anses som hållbara fibrer definieras enligt klass A och B i MADE-BY benchmark för fibrer, men samtidigt finns en målsättning att 70 % av plaggen ska klara detta till 2019 samtidigt som 75 % av bomullsplaggen ska vara Better Cotton till 2021 (Better Cotton räknas ej som klass A eller B) vilket inte är kompatibelt då 86 % av plaggen är bomull.

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
24	A better choice	Ellos	Ellos	Norden	<p><i>För att göra det enklare för dig som kund som vill handla mer hållbart mode och heminredning så har vi skapat miljöstämpeln "A better choice". Produkter med denna stämpeln är tillverkade med hänsyn till miljön genom mer miljövänliga val av material, bättre produktionsprocesser med lägre resursförbrukning eller återanvända produkter från Vintage Collection.</i></p> <p>Märkningen gäller främst fiberval i textil och har i de flesta fall inte ett livscykelperspektiv.</p> <p>Märkningen används för att sortera mer hållbara val på websidan och förklaras på websidan: https://www.ellos.se/page/sustainability/a-better-choice</p>	<p>För vissa produkter anges inte detaljer kring vilken miljöaspekt som avses men beskrivningen av vad Ellos inkluderar generellt är tydlig. För de flesta plagg finns en större miljönytta än standardprodukter, men då det saknas referensnummer för de certifieringar som hänvisas till och vissa plagg i bomull saknar information om det är Better Cotton, GOTS eller OCS samt i kombination med att det krävs 50 % av det hållbara materialet är det svårt att avgöra vad miljönyttan är med olika plagg. Positivt att märkningen indikerar en "bättre" prestanda istället för en "bra" prestanda.</p>
25	Nudie – Get the balance right	Nudie	Nudie	Global	<p><i>Det mest miljövänliga skulle vara om vi alla gick nakna, odlade vår egen mat och frågade magkänsla för råd istället för ett Silicon Valley-baserat orakel. Vår miljöpolicy når inte så långt. Vi gör fortfarande jeans. Det är vår passion. Och det är 2018. Men vi valde att tillverka vår produkt på ett rättvist och etiskt sätt. En möjlighet varje företag ges, men för få tar.</i></p> <p>Företagsnamnet används på ett sätt som kan ses som en märkning. Märkningen får antas gälla företagets samtliga produkter. Märkningen har ett livscykelperspektiv.</p> <p>Information om märkningen finns på websidan: https://www.nudiejeans.com/page/this-is-nudie-jeans</p>	<p>Det redovisas tydligt vilka miljöaspekter som inkluderas inklusive ekologisk bomull (och vilka certifieringar som används), återvunnet material (med visst stöd av certifieringar), gratis reparationer för längre livslängd, återtillverkning och återförsäljning av produkter. Miljönyttan är tydlig och verifierad även om det saknas referensnummer så visar man istället att man är deltagande medlem i organisationen som tagit fram dem vilket gör det osannolikt att de inte finns. Man är helt transparent med sin leverantörskedja och verkar använda certifieringar där så är möjligt.</p>
26	Sustainable choice	Lindex/Stockmann	Lindex	Global	<p><i>Dina modefavoriter producerade med omsorg för människor och miljö. Hållbara och ekologiska kläder tillverkade i ekologiskt eller ansvarsfullt odlad bomull, Tencel eller återvunna material så som bomull, ull, polyester och polyamid.</i></p> <p>Märkningen gäller fiberval i kläder.</p> <p>Märkningen används i butik och på websidan. Information om märkningen finns på websidorna nedan och i hållbarhetsrapporten: https://www.lindex.com/se/dam/sustainable-choice/#/page1/row1 https://about.lindex.com/se/sektion/hallbarhet/</p>	<p>Det är svårt att följa vad som avses med ansvarsfullt odlad bomull samt i vissa fall hur stor andel av ett plagg som är återvunnen råvara. Detta gör att miljönyttan i vissa fall är osäker jämfört med en standardprodukt när andra märkningar saknas. I hållbarhetsrapporten anges att GRS och RCS används men detta syns inte på produkterna. Flertalet plagg är certifierade som ekologisk bomull. Formuleringen "Hållbara och ekologiska kläder tillverkade i ekologiskt eller ansvarsfullt odlad bomull" är tveksam eftersom ekologiska kläder rimligtvis är tillverkade av ekologiskt certifierade material. Det är svårt att följa vilka krav som gäller för vilka produkter.</p>
27	Bra val!	Åhlens	Åhlens	Sverige	<p><i>"Hållbarhet skall vara enkelt."</i></p> <p><i>För att det ska bli ännu enklare att välja rätt gör vi allt förarbete. Vi försöker köpa material och produkter som har tagit hänsyn till människor och miljö i produktion.</i></p> <p>Märkningen används för att kunna sortera ut mer hållbara produkter med andra främst tredjepartscertifierade märkningar. Märkningen kan därmed avse endast fibrer eller ha ett livscykelperspektiv.</p> <p>Märkningen används på websidan och information om märkningen finns på websidan: https://www.ahlens.se/cms/20160829_141831</p>	<p>Märkningen samlar flera andra certifieringar och märkningar som underlag. Miljöambitionen är inte konsekvent i den högre skalan, men det är tydligt bättre än standardprodukterna och det är mycket tydligt var nivån är för varje produkt eftersom den enskilda miljöaspekten eller livscykelperspektivet beskrivs för varje produkt genom ytterligare märkning.</p>

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
28	Fonnesbech – Organic, Recycled, Skin Worthy, Made in EU, Fair	Fonnesbech	Fonnesbech	Danmark /Global	<p>Varje plagg är märkt med en (eller flera) symbol för vilken miljöpåverkan som produkten tagit hänsyn till – ekologiskt, återvunnen, hudvänlig, tillverkad i EU, uppförandekod.</p> <p>Märkningen gäller fem olika aspekter och har i vissa fall ett livscykelerspektiv och i vissa enbart enstaka miljöaspekter inkluderade.</p> <p>Märkningen används på websidan och information finns på: https://fonnesbech-cph.com/responsibility/</p>	<p>Märkningen bygger delvis på certifieringar men det saknas underlag för de som inte har certifieringar. Det finns frågetecken kring exakt vilka krav som ställs om produkter endast har Organic märkningen eftersom användandet av GOTS är krav under Skin Worthy märkningen. I övrigt listas tydligt vilka kriterier som gäller vilka plagg. Det är även intressant att de lyfter produktion i EU – under EUs ofta tuffare lagstiftning – som ett hållbarhetsargument.</p>
29	Organic Cotton	Cubus	Cubus	Global	<p>Vi är många som gillar att klä oss i mjuk, härlig bomull. Då är det bra att veta att vi kan välja kläder i ekologisk bomull. Den ekologiska bomullen odlas utan användning av giftiga, kemiska bekämpningsmedel, utan konstgödsel och utan modifierade frön. Vid produktion av ekologisk bomull använder bönderna de lokala resurserna på ett förnybart och långsiktigt sätt. För att kallas ekologisk måste bomullen vara certifierad. Den är tillverkad av bomull som har uppfyllt de strängaste kraven för märkningen. Hos oss är en stor del av kläderna märkta med ekologisk bomull.</p> <p>Märkningen gäller fiberval genom användande av ekologisk bomull.</p> <p>Märkningen används på websidan och information om märkningen finns på websidan för Cubus och för ägaren Varnergruppen: https://cubus.com/sv/foretaginfo/Om-Cubus/hallbarhet/ekologisk-bomull/ http://varner.com/no/sustainability/miljoe/</p>	<p>Märkningen är tydligt presenterad och stöds av certifiering av antingen OCS eller GOTS. Dessa märkningar har olika kravnivåer men det som hävdas för märkningen stöds av båda dessa. Informationen att det är dessa certifieringar som används står inte på Cubus hemsida utan på dess ägare Varnergruppen.</p>
30	Aware	Bestseller/Vero Moda	Vero Moda	Global	<p>Aware – Ett mer hållbart modeval. Aware är en mer hållbar, fristående kollektion av åtråvärda plagg med bibehållen kraft utifrån en önskan att vara mer medveten om små vardagliga val.</p> <p>Det är oklart vad märkningen innebär.</p> <p>Märkningen används på websidan.</p> <p>Information om märkningen finns på websidorna: https://www.veromoda.com/se/sv/vm/editorials/aware/ http://about.bestseller.com/sustainability/sustainability-in-bestseller</p>	<p>Vero Modas webbsida ger ingen information om vad som gör kollektionen mer hållbar. Enskilda plagg innehåller till viss del återvunna material, ekologisk bomull (utan identifierad certifiering) och till viss del lyocell. I Bestsellers hållbarhetsrapport återfinns att kraven är lyocell, ekologisk bomull, återvunnen bomull eller återvunnen polyester men ingen information om verifiering, certifiering eller minsta andel av plagg som måste vara av dessa material. Positivt att formuleringen "mer hållbart" används istället för "hållbart". Det är svårt att hitta dokumentation om märkningen.</p>
31	Organic	Esprit	Esprit	Global	<p>Information på enskilda plagg: <i>Organic, Ledig bastopp i ekologisk bomull, melerad jersey i mjuk bomullsblandning, med ekologisk bomull, ekologisk bomull: bomull från kontrollerad ekologisk odling.</i></p> <p>Märkningen gäller fiberval i kläder.</p> <p>Märkningen används på websidan och ingen ytterligare information finns. Länken nedan visar ett plagg som har märkningen. https://www.esprit.se/dam-trojor/ledig-bastopp-i-ekologisk-bomull-998EE1K8o4_001</p>	<p>Det saknas helt information om verifiering, certifiering av ekologisk bomull. Produkten benämns även som "i ekologisk bomull" när 40 % av plagget är gjort av polyester. Miljönyttan går inte att utvärdera eftersom inget stödjer påståendet om ekologisk.</p>

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
32	Den hållbara tråden	Hemtex	Hemtex	Sverige och Finland	<p><i>Utvalda produkter som tar extra hänsyn till människa och miljö. Den hållbara tråden synliggör våra mest hållbara produkter.</i></p> <p>Märkningen används för att kunna sortera ut mer hållbara produkter med andra främst tredjepartscertifierade märkningar. Märkningen kan därmed avse endast fibrer eller ha ett livscykelperspektiv.</p> <p>Märkningen används på websidan och information om märkningen finns på websidan: https://www.hemtex.se/info/hallbarhet/den_hallbara_traden/</p>	Varje produkt är även märkt med vilken miljöaspekt som är relevant för just denna produkt och kopplar till tredjepartsmärkning. Miljönyttan varierar mellan produkterna, men de produkter som studerats har varit minst STANDARD 100 by OEKO-TEX eller certifierat ekologisk bomull. STANDARD 100 by OEKO-TEX är inte listat under förklaringen för märkningen trots att vissa plagg enbart har denna märkning. Det står även det under märkningen att GOTS eller OCS certifierar all ekologisk bomull och under information på bomull står att det enbart är GOTS.
33	Pure Waste	Pure Waste	Företagsnamnet används som märkning	Finland	<p><i>Pure Waste vet att allt vi gör har en påverkan på någonting, någonstans. Vi vet att hållbarhet och kvalitet går hand i hand. Vi tror att mode och miljömässigt tänkande ska gå hand i hand också. Vi var beslutsamma att göra endast miljömässigt och i övrigt etiska val, utan kompromisser. Så när vi inte kunde hitta ett tyg som var 100 % återvunnet, utvecklade vi ett själva.</i></p> <p>Företagsnamnet används på ett sätt som kan ses som en märkning. Märkningen får antas gälla företagets samtliga produkter. Märkningen gäller fiberval i produkter i form av användning av återvunnet material.</p> <p>Information om märkningen finns på websidorna: https://www.purewaste.org/company/about-us.html https://purewastetextiles.com/</p>	Hela företaget bygger på egen produktion av textil och kläder från återvunnet produktionsspill. Det finns ingen oberoende certifiering av kedjan men den är förhållandevis transparent. Det är tydligt att företaget tillverkar av 100 % återvunnet material. Dokumentationen om källor till råmaterial hade varit ökat transparensen eftersom tredjepartscertifiering saknas.
34	Responsibili-Tee®	Patagonia	Patagonia	Global	<p><i>Responsibili-Tee är tillverkad av 50 % återvunnen bomull och 50 % återvunnen (post consumer) polyester som minskar behovet av olja för råmaterial och minskar avfallet till förbränning och deponi.</i></p> <p>Märkningen avser fiberval genom användning av återvunnen råvara.</p> <p>Märkningen finns på websidan och information delvis direkt på produktsidan och i mer detalj via länkade sidor: https://www.patagonia.com/product/mens-p-6-logo-responsibili-tee/39174.html?dwvar_39174_color=CADB https://www.patagonia.com/materials-tech.html</p>	Patagonia visar inte på någon certifiering men redovisar material och använder Teijin för återvinning av sina egna produkter samt produktion av material för nya produkter. Dokumentationen är omfattande och verkar trovärdig men kan möjligtvis vara svåröverblickbar. Miljönyttan är sannolikt tydlig.

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
35	Sustainable choice	Haglöfs	Haglöfs	Global	<p><i>Du kanske har noterat att artiklar i vårt sortiment är märkta med Sustainable Choice. Eller kanske har du sett Sustainable Choice-logotypen på vår hemsida. Sustainable Choice är vår egen märkning av produkter som uppfyller en bestämd hållbarhetsnivå när det gäller tillverkning och design. Märkningen betyder att produkten uppfyller minst ett av följande hållbarhetskriterier: Bluesign certifierad, tillverkad av återvunnet material eller tillverkad av organisk bomull.</i></p> <p>Märkningen avser antingen fiberval genom ekologiskt odlad fiber eller återvunnen fiber alternativt Bluesign-certifierad produkt.</p> <p>Märkningen används på websidan och information finns delvis på websidan och delvis i hållbarhetsrapporten: https://www.haglofs.com/se/sv-se/sustainability/sustainable-choice/ https://www.haglofs.com/se/sv-se/sustainability/sustainability-report/</p>	Det är lätt att hitta vad som avses gällande kläder, men det är svårare att hitta dokumentation som stödjer märkningen. Miljönyttan av Bluesign är osäker och även om det nämns standarder för återvinning och ekologisk bomull är det inte tydligt hur dessa kopplar till specifika produkter. All bomull beskrivs som organisk, men man får anta att ekologisk avses. Det är dock oklart vilken standard som avses och hållbarhetsrapporten visar på flera olika nivåer.
36	Sustainable product	Bonprix	Bonprix	Global	<p><i>Till våra hållbara produkter väljer vi endast material som uppfyller våra höga krav på skydd av människor och natur. Märkningen gäller fiberval för kläder. Information om märkningen finns delvis på produktsidan på websidan och delvis på egen websida: https://www.bonprix.se/corporate/vaart-ansvar/produkter/haallbara-material/</i></p>	Det är lätt att hitta vilken miljöaspekt som avses och varje plagg är märkt även med vilken aspekt som är aktuell för detta plagg. Att märka det som hållbara produkter styrks inte av dokumentationen även om det finns en miljönytta jämfört med en standardprodukt. För Cotton made in Africa behöver inte bomullen vara spårbar vilket gör att produkten inte måste innehålla just denna bomull. Ekologisk bomull stöds av GOTS eller OCS. Användning av återvunnet material stöds inte av certifieringar.
37	Green Cotton	Green Cotton Group	Green Cotton	Danmark och global	<p><i>En företagsgrupp som skapade världens första certifierade ekologiska T-shirt i bomull. Vi tror på att göra skillnad genom att bry oss om människor, planeten och välstånd. I Green Cotton Group vill vi vara kända för att tillverka textil så miljövänligt som möjligt och vi gör detta genom att vara ärliga, trovärdiga och genom att använda de mest hållbara och omtänksamma produktionsmetoderna i varje del av produktionen.</i></p> <p>Märkningen gäller kläder och har ett livscykelperspektiv. Information om märkningen finns på websidorna: http://green-cotton.com/greencotton/ http://green-cotton.com/greencotton/sustainability/ http://greencottongroup.com/greencottongroup/private-label-sales/quality/</p>	Green Cotton säger sig producera plaggen så miljövänligt som möjligt vilket de förklarar övergripande vad de innebär i varje produktionssteg. All fiber är certifierad ekologisk och de använder sig av GOTS, OEKO-TEX standard 100 och Bluesign för att stödja sina påståenden. Informationen är lite svåröverblickbar då flera hänvisningar till mer information leder till samma formuleringar i ett annat format istället för mer tydlig dokumentation och underlag.

5.4 Miljövarudeklarationer (typ 3)

Tabell 4: Miljövarudeklarationer (typ 3)

Nr	Märkning	Ägare	Användare	Marknad	Huvudbudskap, omfattning och mer information	Kommentar
1	EPD®	EPD International	Producenter av textilprodukter	Global (säte i Sverige)	<i>En Miljövarudeklaration (Environmental Product Declaration – EPD) är ett dokument som kommunicerar verifierad, transparent och jämförbar information om produkters miljöpåverkan under hela livscykeln. Märkningen har ett livscykelperspektiv och gäller i det identifierade fallet sjukhuskläder. Märkningen redovisar miljöprestanda, men ingen specifikt uppnådd nivå. Information om märkningen finns på websidan: https://www.environdec.com/What-is-an-EPD/ https://www.environdec.com/Detail/?Epd=14236</i>	EPD används främst i företag till företagskommunikation men kan även användas gentemot konsumenter. Studien har inte identifierat något fall där en textilprodukt kommuniceras mot konsumenter utan endast produkter i form av kläder för sjukhuspersonal, men det är fullt möjligt att göra. En EPD kommunicerar en miljöprestanda som är livscykelbaserad och beräknad efter detaljerade regler och medför därmed inte en miljöprestanda bättre än en standardprodukt utan en transparent och rimligt rättvis bas för jämförelse.

Summary in English

This report addresses Eco-labelling and certifications used on home textiles and clothing in the Nordic market. The study has created a knowledge base about the environmental labels used for textiles in the Nordic region; how they are used and how they can contribute to a reduced environmental impact. The study provides a structured and clear inventory of the labels currently in use, which can be used as a basis for further studies and to support work within governmental and non-governmental national consumer organizations.

The inventory includes 56 labels and environmental statements.

An eco-label may affect an individual environmental aspect or cover an entire production chain with aspects in chemicals, energy use, production emissions, and emissions during use etc. As such, this study is not designed to determine which labelling puts the highest demands on a product. A correctly applied eco-label indicates a specific environmental impact category where the labelled product has a better performance than the corresponding standard product on the market.

Nordiska ministerrådet
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn
www.norden.org

Miljöpåståenden för textilier på den Nordiska marknaden

Rapporten kartlägger en stor mängd av de miljömärkningar och miljöuttalanden som används framförallt på hemtextil och kläder på den Nordiska marknaden. Syftet med studien har varit att samla ett kunskapsunderlag kring vilka miljömärkningar och miljöuttalanden som används på textil i Norden; hur de används och hur de kan bidra till en minskad miljöbelastning. Kartläggningen inkluderar totalt 56 märkningar och miljöuttalanden. Arbetsgruppen Hållbar konsumtion och produktion (HKP) under Nordiska ministerrådet för miljö och klimat har initierat detta projekt med avsikten att scanna av den nordiska textilmarknaden med fokus på de märkningar eller miljöpåståenden som konsumenten möter. Arbetsgruppen anser att vidare och djupare studier behövs för att analysera och värdera varje märke/påståendes positiva, negativa eller "ingen påverkan alls" effekt.

